บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงการปฏิบัติของเกษตรกรในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงานอุตสาหกรรมกับคุณภาพของผลผลิต ในตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดลำปางมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง

1. ลักษณะพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในเขตตำบลบ้านเสด็จอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกับการปฏิบัติในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงานอุตสาหกรรม

3. สภาพปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกกสับปะรด เข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดลำปาง

กลุ่มประชากรที่ศึกษา เป็นเกษตรกรที่ทำการปลูกสับปะรดในพื้นที่ ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำนวน 97 คน ตามเกณฑ์การคัดเลือกขนาดตัวอย่างขั้นต่ำโดยวิธีการประมาณค่าจากจำนวนประชากร 100 - 999 คน ขนาดตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 25

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกับการปฏิบัติในการปลูกสับปะรด ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ร่วม(Cross - Tab Table) การทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ Spearman Rank Correlation Coefficient ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

1. ข้อมูลทางด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม

สถานภาพ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 58.8 เป็นผู้นำครอบครัว และร้อยละ 41.2 เป็นสมาชิกในครอบครัว

เพศ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 52.6 เป็นเพศชาย และร้อยละ 47.4 เป็นเพศหญิง

อายุ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 29.9 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี โดยมีเกษตรกรที่มีอายุมากที่สุด 73 ปี อายุน้อยที่สุด 25 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 45.7 ปี

ระดับการศึกษา เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 64.9 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 8.2 มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ขนาดของครอบครัว ขนาดครอบครัวของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 55.7 มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 3 - 4 คน โดยมีสมาชิกในครอบครัวมากที่สุด 9 คน น้อยที่สุด 1 คน และมีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.26 คน

จำนวนเพศหญิงในครอบครัว ครอบครัวของเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.2 มีสมาชิกในครอบครัวที่เป็นเพศหญิงจำนวน 2 คน มีสมาชิกที่เป็นเพศหญิงมากที่สุด 5 คน น้อยที่สุด 1 คน และมีเพศหญิงอยู่ในครอบครัวเฉลี่ย 2 คน

จำนวนเพศชายในครอบครัว ครอบครัวของเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.5 มีสมาชิกในครอบครัวที่เป็นเพศชายจำนวน 2 คน มีสมาชิกที่เป็นเพศชายมากที่สุด 4 คน น้อยที่สุด 1 คน และมีเพศชายอยู่ในครอบครัวเฉลี่ย 2 คน

แรงงานในครอบครัว แรงงานที่ใช้ในการปลูกสับปะรดของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 72.2 เป็นครอบครัวที่มีแรงงานเต็มเวลา จำนวน 2 คน ร้อยละ 2.1 ไม่มีแรงงานในครอบครัว มีแรงงานที่ใช้ในครอบครัวเต็มเวลามากที่สุด 9 คน มีแรงงานที่ใช้ในครอบครัวเต็มเวลาน้อยที่สุด จำนวน 1 คน มีแรงงานที่ใช้ในครอบครัวเต็มเวลาเฉลี่ย 2.03และ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .994

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

พื้นที่ปลูกสับปะรด พื้นที่ปลูกของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.7 มีพื้นที่ปลูกเป็นของตนเองโดยมีมากที่สุด 40 ไร่ น้อยที่สุด 2 ไร่ มีพื้นที่ปลูกเป็นของตนเองเฉลี่ย 12.57 ไร่ และ ร้อยละ 11.3 เป็นการเช่าพื้นที่ปลูกโดยมีเกษตรกรทำการเช่าพื้นที่ปลูกมากที่สุด 20 ไร่ น้อยที่สุด 2 ไร่ และเช่าพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 1 ไร่

ทุน ทุนที่ใช้ในการปลูกสับปะรดของเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.7 ลงทุนในจำนวนเงิน 5,000 - 15,000 บาท โดยมีการลงทุนปลูกสับปะรดมากที่สุด 150,000 บาท น้อยที่สุด 2,000 บาท และลงทุนปลูกสับปะรดเฉลี่ย 20,041 บาท

แหล่งเงินทุน แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกสับปะรดเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 48.5 นำมาจากเงินออมของตนเอง ร้อยละ 16.5 นำมาจากธนาคารและจากเงินออมของตนเองร่วมกับธนาคาร

รายได้ รายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดตลอดทั้งปี พ.ศ. 2538 กลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.7 และ 45.4 มีรายได้จากการขายสับปะรดเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมและเพื่อการบริโภคสดเป็นเงิน 5,001 - 15,000 บาท มีรายได้จากการขายสับปะรดเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมเป็นเงินมากที่สุด 160,000 บาท น้อยที่สุดเป็นจำนวนเงิน 1,200 บาท เฉลี่ย 15,789 บาท และมีรายได้จากการขายสับปะรดเพื่อการบริโภคสดมากที่สุด 120,000 บาท น้อยที่สุด 1,200 บาท และเฉลี่ย 20,223 บาท

2. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกับการปฏิบัติในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงานอุตสาหกรรม

2.1 ข้อมูลด้านการปฏิบัติของเกษตรกร

จากการวัดระดับการปฏิบัติของเกษตรกรในการปลูกสับปะรด โดยแสดงเป็นคะแนนการปฏิบัติการปลูกสับปะรดปรากฏว่า เกษตรกรได้คะแนนการปฏิบัติในการปลูกสับปะรดเฉลี่ย 10.14 คะแนน จากคะแนนเต็ม 16 คะแนน และเมื่อพิจารณาการปฏิบัติของเกษตรกรในการปลูกสับปะรด เป็นรายข้อพบว่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ก.วิธีการปลูก ได้แก่

การเตรียมดิน ในการเตรียมดินปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย พบว่าร้อยละ 88.7 ยังใช้จอบในการเตรียมดินและทำการไถพรวนน้อยกว่า 2 ครั้ง

การขยายพันธ์ ในการขยายพันธ์สับปะรดนั้นมีเกษตรกร ร้อยละ 90.7 ใช้หน่อใหม่ในการขยายพันธ์และร้อยละ 9.3 ใช้จุกหรือหน่อเก่าในการขยายพันธ์

การเตรียมหน่อ ในการปลูกสับปะรดนั้นพบว่า มีเกษตรกรร้อยละ 89.7 นำหน่อพันธ์ไปปลูกเลยหรือมีการชุบสารเคมีบ้างในบางโอกาส และร้อยละ 10.3 ผึ่งทิ้งเอาไว้แล้วหาเวลาว่างมาทำการปลูก

ความยาวของหน่อพันธ์ ในการนำหน่อพันธ์ไปปลูกพบว่า มีเกษตรกรร้อยละ 55.7 ใช้หน่อพันธ์ที่มีความยาวน้อยกว่า 50 ซม.และร้อยละ 44.3 มีความยาวมากกว่า 50 ซม.

ระยะปลูก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.7 ทำการปลูกแบบแถวเดี่ยวโดยใช้ระยะปลูก ระหว่างต้น 30 - 40 ซม. X ระหว่างแถว 90 - 100 ซม. และร้อยละ 10.3 ทำการปลูกแบบแถวคู่โดยใช้ระยะปลูก ระหว่างต้น 30 ซม. X ระหว่างแถว 50 ซม. X ระหว่างแปลง 100 ซม.

ข. วิธีการดูแลรักษา ได้แก่

การใช้ปุ๋ย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.9 ไม่ทำการใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำ ของโรงงานเนื่องจากปุ๋ยมีราคาแพงและเกษตรกรไม่มีเงินทุน มีเกษตรกร ร้อยละ 36.1 ใช้ปุ๋ยตามคำแนะนำ

จำนวนครั้งในการใส่ปุ๋ย พบว่ามีเกษตรกร ร้อยละ 100.0 ทำการใส่ปุ๋ยน้อยกว่า 2 ครั้ง และไม่พบว่ามีเกษตรกรทำการใส่ปุ๋ยมากกว่า 2 ครั้ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การใส่ปุ๋ยครั้งแรก พบว่า มีเกษตรกร ร้อยละ 69.1 ทำการใส่ปุ๋ยครั้งแรก หลังปลูก 6 เดือน และร้อยละ 30.9 ใส่ปุ๋ยครั้งแรกหลังปลูก 3 เดือน

การใช้ฮอร์โมน พบว่า มีเกษตรกรร้อยละ 78.4 ใช้ฮอร์โมน และเกษตรกรร้อยละ 21.6 ไม่ใช้ฮอร์โมน

วิธีการกำจัดวัชพืช พบว่า ร้อยละ 90.7 มีการใช้ทั้งแรงงานและสารเคมี และร้อยละ 9.3 มีการใช้แรงงานอย่างเดียว

โรคของสับปะรด พบว่า ร้อยละ 41.2 ไม่มีโรคระบาด และร้อยละ 58.8 มีโรคระบาด

ค. วิธีการเก็บเกี่ยว ได้แก่

การเก็บเกี่ยวผลผลิต พบว่า มีเกษตรกรร้อยละ 70.1 ทำการเก็บผลผลิตคละกันทั้งหมดในคราวเดียว และร้อยละ 29.9 ที่ทำการเลือกเก็บผลผลิต

ลักษณะของสับปะรดส่งโรงงาน พบว่า มีเกษตรกรร้อยละ 55.7 คิดว่าสับปะรดส่งโรงงาน มีลักษณะ ผลใหญ่เขียวและตาล่างเหลือง 2 - 3 ตา และร้อยละ 44.3 คิดว่าสับปะรดส่งโรงงานมีลักษณะ ผลสุกและตาล่างเหลือง 2 - 3 , 4 - 5 ตา

การคัดเกรดสับปะรด พบว่า มีเกษตรกรร้อยละ 80.4 ไม่ทำการคัดเกรด และร้อยละ 19.6 ทำการคัดเกรด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ง. วิธีการดูแลรักษาหลังการเก็บเกี่ยว ได้แก่

การดูแลรักษา พบว่า มีเกษตรกรร้อยละ 84.5 มีการดูแลรักษาแปลงปลูกสับปะรดอย่างไม่ถูกต้อง และร้อยละ 15.5 เกษตรกรมีการดูแลรักษาแปลงปลูกสับปะรดได้อย่างถูกต้อง

ระยะเวลาในการรื้อแปลง พบว่า มีเกษตรกรร้อยละ 69.1 ใช้ระยะเวลา 2 - 3 ปี ในการรื้อแปลงปลูกสับปะรด และร้อยละ 30.9 ใช้ระยะเวลา 4 ปีจึงจะทำการรื้อแปลงปลูก

2.2 ข้อมูลด้านคุณภาพของผลผลิต

จากการวัดระดับคะแนนคุณภาพผลผลิตของเกษตรกรพบว่า มีคะแนนคุณภาพเฉลี่ย 2.96 จึงสรุปได้ว่าคุณภาพสับปะรดของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย อยู่ในระดับ เกรด B มีคะแนนคุณภาพสูงสุด 4 คะแนน จัดอยู่ในระดับ เกรด A และคะแนนคุณภาพต่ำสุด 2 คะแนน จัดอยู่ในระดับ เกรด C

2.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ผลจากการทดสอบสมมุติฐานสรุปได้ว่า

คุณภาพสับปะรดมีความสัมพันธ์กันในทางบวกและมากพอสมควรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปฏิบัติในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงาน จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่ปฏิบัติในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงาน จะมีผลผลิตที่มีคุณภาพดีกว่าเกษตรกรที่ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3. สภาพปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกกสับปะรด เข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดลำปาง

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด ตามที่เกษตรกร ในตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ทางด้านการผลิต การตลาด และความช่วยเหลือจากหน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1. เป็นเรื่องของปัญหา อุปสรรค และการให้คำปรึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นข้อเสนอแนะ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

2.1 เป็นข้อเสนอแนะและแนวทางที่รัฐควรช่วยเหลือจากความคิดเห็นของเกษตรกร

2.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกสับปะรด

มีผู้ระบุดังนี้

1. การทำลายของหนู ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 86.6
2. การขาดแคลนแรงงานโดยเกษตรกร ร้อยละ 74.2
3. การขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินการ ร้อยละ 71.1
4. การติดตามผลงานของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบร้อยละ 58.8
5. ราคาและการตลาดของผลผลิตตกต่ำร้อยละ 50.5
6. ปัญหาพันธุ์ไม่ดีและร้อยละ 6.2

การให้คำปรึกษา เมื่อเกษตรกรมีปัญหาในการปลูกสับปะรดส่วนใหญ่จะปรึกษากับบุคคลต่อไปนี้

1. จะปรึกษาหารือกับเพื่อนบ้านร้อยละ 69.1
2. ปรึกษาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร ร้อยละ 30.9
3. แก้ไขด้วยตนเองร้อยละ 18.6
4. ปรึกษาเจ้าหน้าที่จากสถาบันวิจัยและฝึกอบรมเกษตร ร้อยละ 12.4
5. ปรึกษาหัวหน้าโควต้าที่รับซื้อสับปะรดร้อยละ 6.2
6. ปรึกษากลุ่มผู้ปลูกสับปะรด ร้อยละ 3.1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่วนที่ 2 เป็นข้อเสนอแนะ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

2.1 ข้อเสนอแนะและแนวทางที่รัฐควรช่วยเหลือจากความคิดเห็นของเกษตรกร

จากการศึกษาด้านความต้องการของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายจำนวน 97 รายดังกล่าวพบว่า

1. ต้องการให้หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการปลูกสับปะรดและถ่ายทอดความรู้ในด้านเทคโนโลยีใหม่ๆในการผลิตเพื่อที่จะให้ผลผลิตมีคุณภาพมากขึ้นมีเกษตรกร ร้อยละ 53.6

2. ต้องการให้หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้อง แก้ไขเรื่องโรคเน่าของสับปะรด ร้อยละ 25.8

3. ต้องการให้เจ้าหน้าที่เกษตร ติดตามความเคลื่อนไหวราคาของสับปะรดแก้ไขปัญหาการตลาด ร้อยละ 15.5

4. ต้องการให้หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดอย่างจริงจัง ร้อยละ 6.2

5. ให้เจ้าหน้าที่ติดตามผลงานในท้องถิ่นและให้ความสนใจในปัญหาสับปะรดอย่างจริงจังและให้มากขึ้นกว่าเดิม ร้อยละ 5.2

6. ให้ติดตามผลเรื่อง ผลการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ที่ปลูกสับปะรดเพื่อที่เกษตรกรจะได้ทำการแก้ไขต่อไป และร้อยละ 4.1

2.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดเสนอว่า

1. ให้หน่วยงานราชการช่วยเหลือทางด้าน ปัจจัยเบื้องต้นในการผลิตได้แก่ ปุ๋ย ยา และฮอร์โมน ร้อยละ 75.3

2. ต้องการให้ทางราชการมาแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีในการผลิตใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาให้ผลผลิตมีคุณภาพและประโยชน์ของการรวมกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 27.8

3. ควรทำการแก้ไขเรื่องการตลาดและปัญหาราคาของสับปะรดร้อยละ 23.7

4. ให้หน่วยงานราชการติดตามผลงานและเอาใจใส่ความเดือดร้อนของเกษตรกร ร้อยละ 21.6

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5. มีความประสงค์ให้หน่วยงานราชการให้ความช่วยเหลือทางด้าน ทุน ร้อยละ 7.2

6. แก้ไขปัญหาเรื่อง น้ำและ .ร้อยละ 4.1

7. ให้ความช่วยเหลือด้านปัญหาแรงงาน ร้อยละ 3.1

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงการปฏิบัติของเกษตรกรในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงาน ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประเด็นที่จะขอนำมาอภิปรายในที่นี้ดังต่อไปนี้

1. ในด้านสภาพพื้นฐานทั่วไป ของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในพื้นที่เป้าหมายพบว่า

ด้านรายได้ จากตารางที่13 จะสังเกตุได้ว่าเกษตรกรจะมีรายได้เป็นจำนวนเงิน 5,001 - 15,000 บาท โดยได้จากการขายสับปะรดเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมคิดเป็นร้อยละ 56.7 และจากการขายสับปะรดเพื่อการบริโภคสดคิดเป็นร้อยละ 45.4 และในระดับรายได้ที่สูงขึ้นเป็นจำนวนเงิน 15,001 - 25,000 บาท จะเป็นรายได้จากการขายสับปะรดเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 9.3 จากการขายเพื่อการบริโภคสดคิดเป็นร้อยละ 10.3

ในระดับรายได้เป็นจำนวนเงิน 25,001 - 35,000 บาท พบว่า ได้จากการขายสับปะรดเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมคิดเป็นร้อยละ 7.2 และจากการขายเพื่อการบริโภคสดคิดเป็นร้อยละ 17.5 ในระดับรายได้ที่สูงขึ้นเป็นจำนวนเงินที่มากกว่า 35,000 บาทนั้น พบว่าได้จากการขายสับปะรดเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมคิดเป็นร้อยละ 10.3 และจากการขายเพื่อการบริโภคสดคิดเป็นร้อยละ 15.5 และจะมีรายได้จากการขายสับปะรดเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมเฉลี่ย 15,789 บาท และมีรายได้จากการขายสับปะรดเพื่อการบริโภคสดเฉลี่ย 20,223 บาท

จะสังเกตุว่า ในระดับรายได้ที่สูงขึ้นนั้น จะมีจำนวนเกษตรกรที่ทำการขายสับปะรดให้แก่โรงงานอุตสาหกรรมลดลงแต่จะมีจำนวนเกษตรกรที่ทำการซื้อขายสับปะรดเพื่อการบริโภคสดเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ก. พื้นที่ปลูกสับปะรด จากตารางที่ 10 พบว่า เกษตกรส่วนใหญ่ จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.8 จะมีพื้นที่ปลูกสับปะรด ขนาด 1 -10 ไร่ เป็นพื้นที่ของตนเอง และส่วนใหญ่ร้อยละ 89.7 เกษตรกรจะทำการปลูกในระบบแถวเดี่ยว โดยใช้ระยะปลูก 30 - 40 ซม. X 90 - 100 ซม. (จากตารางที่ 14) ดังนั้นในพื้นที่ 1 ไร่ เกษตรกรจะสามารถปลูกสับปะรดได้ประมาณ 3,500 - 4,000 หน่อ/ไร่ และได้จำนวนผลผลิตเฉลี่ย ประมาณ 6,000 - 8,000 กิโลกรัม/ไร่ (นิกร, 2536)จากจำนวนของผลผลิตที่ได้จะสอดคล้องกับรายได้ของเกษตกรที่ได้จากการขายสับปะรดในตารางที่ 13 ดังได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

ข. ระยะปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 89.7 จะทำการปลูกในระบบแถวเดี่ยว ทำให้ผลผลิตมีขนาดโต มีน้ำหนักมากไม่ตรงกับความต้องการของโรงงาน ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.4 จะไม่ทำการคัดเกรดสับปะรด และร้อยละ 70.1 จะทำการเก็บเกี่ยวผลสับปะรดทั้งหมดในคราวเดียว (จากตารางที่ 14) จึงมีผลทำให้ผลผลิตมีคุณภาพต่ำ เช่น สุกเกินช้ำ, กระแทก แดดเผา ทางโรงงานจะทำการลด 5 % และตัด 6.50 % ดิบเกิน ทางโรงงานจะทำการ ตัด 15 % เป็นโรค ตัด 12 % และโรคประหลาด ตัด 16 % (ฝ่ายวิเคราะห์อาหาร,โรงงานอาหารสากล ลำปาง)

จากคุณภาพของผลผลิตของเกษตรกรจึงทำให้ ราคา/กิโลกรัม ของผลผลิตลดลง ดังนั้นรายได้ที่ได้จากการขายสับปะรดเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมจึงลดลง ซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย (2527, 295) กล่าวว่า ราคาสามารถเป็นตัวชี้ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้จำนวนของเกษตรกรหันมาจำหน่ายสับปะรดเพื่อการบริโภคสดเพิ่มขึ้น

และในปีที่ผ่านมีพ่อค้าจากโรงงานจากต่างจังหวัดมาทำการกว้านซื้อสับปะรด โดยไม่จำกัดขนาดแต่ต้องสุกเต็มที่ เพื่อจะนำไปผลิตเป็นน้ำสับปะรด และลักษณะการซื้อขายสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย นั้นจะมีลักษณะที่ทำการซื้อขายกับโรงงานอาหารสากลลำปาง และในขณะเดียวกันก็จะนำผลผลิตออกมาจำหน่ายในตลาดบริโภคสดอีกด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2. ในด้านการปฏิบัติการปลูกสับปะรดของเกษตรกร

จากตารางที่ 14 จะสังเกตุได้ว่า มีจำนวนเกษตรกรที่ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของโรงงานคิดเป็นร้อยละ 55.41 และปฏิบัติตามคำแนะนำของโรงงานคิดเป็นร้อยละ 44.59 สาเหตุที่เกษตรกรไม่สามาถปฏิบัติตามคำแนะนำของโรงงานได้อาจเนื่องมาจาก

ก. ความรู้ ความรู้ของเกษตรกรเป้าหมายส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.9 มีความรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (จากตารางที่ 5) ดังนั้นจึงเป็นเหตุหนึ่งที่มีผลต่อการรับรู้ในด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการปลูกสับปะรด และเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.6 ต้องการให้เจ้าหน้าที่เข้ามาเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ดังกล่าว (จากตารางที่ 21) โดยมีจุดประสงค์ที่จะทำให้คุณภาพของสับปะรดดีขึ้นและร้อยละ 58.8 กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ไม่ติดตามผล (จากตารางที่19) เนื่องจากในขณะที่เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกสับปะรด เกษตรกรไม่สามารถที่จะปรึกษาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมได้ ประกอบกับเกษตรกรเองไม่มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการปลูกสับปะรด ซึ่งร้อยละ 69.1 จะทำการปรึกษาหาทางแก้ไขกันเอง (จากตารางที่ 20)

ข. ทุน ทุนที่ใช้ในการปลูกสับปะรดของเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.7 ลงทุนในจำนวนเงิน 5,000 - 15,000 บาท โดยมีการลงทุนในการปลูกสับปะรดเฉลี่ย 20,041 บาท ต่อคน ในกรณีที่มีพื้นที่ที่เป็นของตนเองเฉลี่ย 12.52 ไร่ (จากตารางที่ 10) จะสังเกตุว่าจะมีการลงทุนในการปลูกสับปะรดเฉลี่ย 1,600.72 บาท ต่อ ไร่ ซึ่งเป็นการลงทุนที่ต่ำมาก ซึ่งในเรื่องของทุนที่ใช้ในการปลูกสับปะรด ยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 71.1 (จากตารางที่ 19)

การขาดแคลนเงินทุนที่ใช้ในการปลูกสับปะรด จะส่งผลถึง การที่ไม่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของโรงงานได้ เนื่องจากปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินงาน เช่นปุ๋ย ยา สารเคมี ฮอร์โมน มีราคาสูง ดังนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.3 (จากตารางที่ 21) จึงต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุนในด้านปัจจัยในการผลิต เพื่อที่จะนำไปดำเนินงานในการผลิตสับปะรดและหวังว่าสับปะรดจะมีคุณภาพดีขึ้นเมื่อใช้ปัจจัยดังกล่าวเพิ่มขึ้นและใช้ได้อย่างถูกต้องถ้าได้รับคำแนะนำ ซึ่งจะสังเกตุได้จากเกษตรกรที่ปฏิบัติตามคำแนะนำจะมีผลผลิตที่ดีกว่าเกษตรกรที่ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3. ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติของเกษตรกรในการปลูกสับปะรดกับคุณภาพผลผลิต

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติของเกษตรกรในการปลูกสับปะรดกับคุณภาพผลผลิต พบว่า เกษตรกรที่ปฏิบัติในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงาน จะมีผลผลิตที่มีคุณภาพดีกว่าเกษตรกรที่ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ และการปฏิบัติในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงานมีความสัมพันธ์กันในทางบวกและมากพอสมควรกับคุณภาพผลผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติของเกษตรกรในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงาน จะมีความสอดคล้องกันในทางบวกและมากพอสมควรกับคุณภาพสับปะรด

และในการผลิตสับปะรดเพื่อให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการของโรงงานจึงจำเป็นต้องใช้ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อคุณภาพของสับปะรดร่วมกันและให้มีความสัมพันธ์กันจึงจะมีผลต่อคุณภาพของสับปะรดตรงตามที่โรงงานต้องการจะใช้ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไม่ได้ ซึ่ง สอดคล้องกับ สมศักดิ์ (2534 : 8) ที่พบว่า คุณภาพของสับปะรดที่ทำการผลิตเพื่อส่งโรงงานขึ้นอยู่กับ ปุ๋ย ยา สารเคมี ที่เกษตรกรใช้ ถ้าเกษตรกรมีความรู้ มีประสบการณ์เรื่องการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีประสิทธิภาพก็จะทำให้ได้สับปะรดที่มีคุณภาพดี

สอดคล้องกับเกียรติ (2533: 67) ซึ่งกล่าวว่าในการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสับปะรดนั้นสิ่งที่จะต้องลงทุนเพื่อให้ผลผลิตได้ตามเป้าหมายได้แก่ ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดโรคและวัชชพืช สารบังคับการออกดอก และน้ำถ้าเกษตรกรนำปัจจัยการผลิตเหล่านี้มาใช้อย่างเหมาะสมและถูกต้องแล้วจะได้ผลผลิตตามที่คาดหวัง

สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ มนตรี และคณะ (2537 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า เกษตรกรที่มีการปฏิบัติด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตค่อนข้างดีและปฏิบัติตามคำแนะนำจะให้ผลผลิตที่มีคุณภาพและให้ผลผลิตต่อไร่สูง

สอดคล้องกับ เดช (2536 : 22) ที่พบว่าเกษตรกรที่ทำการปลูกสับปะรดในภาคตะวันออก (จ.ชลบุรีและระยอง) ส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามคำแนะนำของโรงงานและสามารถเพิ่มผลผลิตและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตให้สูงขึ้นได้และจากการสรุปผลการใช้เทคโนโลยีของเกษตรกรช่วงแผน 6 (2535 : 6) พบว่า วิธีการปลูกจะมีผลต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการวิจัยผู้วิจัยขอเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการอันอาจจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนรวมทั้งเกษตรกร

1. หน่วยงานราชการควรให้ความสำคัญในการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการปลูกสับปะรดและข่าวสารใหม่ๆ(ร้อยละ 53.6) รวมทั้งความเคลื่อนไหวของราคาสับปะรดให้มากขึ้น(ร้อยละ15.5) หรือทำการจัดฝึกอบรมเกษตรกรให้มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีในการปลูกสับปะรดให้มากขึ้นและกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เนื่องจากเกษตรกรยังขาดการรับรู้ข่าวสาร และความรู้ใหม่ๆในการปลูกสับปะรดตลอดจนข่าวสารการตลาด ซึ่งจะทำให้เกษตรกรรู้ถึงความเคลื่อนไหวของราคาสับปะรดที่เป็นไปในปัจจุบันและทำการผลิตสับปะรดให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น

2. หน่วยงานราชการควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านปัจจัยการผลิตอย่างจริงจังเนื่องจากเกษตรกรร้อยละ 90.7 ระบุว่าต้องการให้หน่วยงานราชการช่วยเหลือทางด้านปัจจัยการผลิตและควรมีบุคคลากรที่รับผิดชอบสับปะรดให้มากขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่และจำนวนเกษตรกรในปัจจุบัน เพื่อรับรู้ปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกร และควรทำการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจังและจริงใจในการดำเนินงานจึงจะทำให้เกษตรกรมีความเชื่อถือ เนื่องจากเกษตรกรร้อยละ 58.8 ระบุว่า เจ้าหน้าที่ไม่ติดตามผล

3. เจ้าหน้าที่เกษตรควรเข้าไปส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ในแนวทางปฏิบัติที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

1. จำนวนครั้งในการใส่ปุ๋ยซึ่งเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามคิดเป็นร้อยละ 100
2. ระยะปลูกซึ่งเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามคิดเป็นร้อยละ 89.7
3. การเตรียมดินซึ่งเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามคิดเป็นร้อยละ 88.7
4. การดูแลรักษาหลังการเก็บเกี่ยวซึ่งเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามคิดเป็นร้อยละ 84.5
5. การคัดเกรดสับปะรดซึ่งเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามคิดเป็นร้อยละ 80.4
6. การเก็บเกี่ยวผลผลิตซึ่งเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามคิดเป็นร้อยละ 70.1
7. การใส่ปุ๋ยครั้งแรกซึ่งเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามคิดเป็นร้อยละ 69.1
8. การใช้ปุ๋ยซึ่งเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามคิดเป็นร้อยละ 63.1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

หากเกษตรกรปฏิบัติตามจะทำให้สับปะรดมีคุณภาพดี(เกรดดีขึ้น) ซึ่งจะได้ราคาดีขึ้นและจะได้กำไรมากขึ้น

4. เจ้าหน้าที่ควรหาวิธีการกำจัดและทำลายหนูและนำไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรเนื่องจากเกษตรกร ร้อยละ 86.6 ระบุว่า หนูเป็นปัญหาและอุปสรรคในการผลิตสับปะรดและทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก

5. เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปในพื้นที่เป้าหมายและติดตามผลการทำงาน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ให้มากขึ้น เนื่องจากเกษตรกร ร้อยละ 58.8 ระบุว่าเจ้าหน้าที่ไม่ติดตามผล และเมื่อเกิดปัญหาเกษตรกรไม่สามารถซักถามเพื่อทำการแก้ไขปัญหาได้ทันการณ์ เนื่องจากเกษตรกรไม่สามารถติดต่อและพบปะกับเจ้าหน้าที่ได้ดังนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่(ร้อยละ 69.1) จึงปรึกษากับเพื่อนบ้าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพและการยอมรับแนวทางการปฏิบัติของเกษตรกรและควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ที่ทำการปลูกสับปะรดได้ผลดีเพื่อหาข้อบกพร่องในระบบการปฏิบัติงานทั้งของหน่วยราชการและระบบการทำงานของเกษตรกรและเพื่อนำข้อดีของจังหวัดอื่นๆ มาปรับใช้เพื่อจะได้พัฒนาระบบการผลิตสับปะรดให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้ที่ได้จากการขายสับปะรดส่งโรงงานอุตสาหกรรมและจากการขายสับปะรดเพื่อการบริโภคของเกษตรกรที่ปฏิบัติตามคำแนะนำของโรงงานกับเกษตรกรที่ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของโรงงานและหาสาเหตุความแตกต่างของรายได้

3. ควรจะมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระบบการตลาดของสับปะรด ตลอดจนปัญหา และอุปสรรค ในด้านการตลาด เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขระบบการผลิตสับปะรดให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved